



บทที่ 1

บทนำ

## สภาพปัญหาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ( absolute monarchy ) ซึ่งเป็นการปกครองที่ใช้กันมาเป็นประเพณี นับตั้งแต่อดีตกาลมาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย ( democracy ) อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475<sup>1</sup> นับถึงปัจจุบันเป็นเวลา 65 ปีแนวความคิดในการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ประชาชนได้รับการพิจารณาเป็นเรื่องสำคัญ เพราะนอกจากจะดำเนินการตามอุดมคติของระบอบประชาธิปไตยที่ว่าประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการปกครองด้วยแล้ว ยังเป็นการฝึกให้ประชาชนได้เข้าใจในระบอบประชาธิปไตยได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นจึงได้มีการตรากฎหมายโดยกำหนดให้มีการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่นขึ้น มีการปรับปรุงและพัฒนาในระบอบการปกครอง มาสู่สมัยใหม่หรือสมัยปัจจุบันตั้งแต่ พ.ศ. 2495 เป็นต้นมา สิ่งหนึ่งในกระบวนการพัฒนาระบบการเมืองการปกครอง ให้มีความเป็นประชาธิปไตย ( democratization ) มากยิ่งขึ้น การปกครองท้องถิ่น ( local government ) นับได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง

การปกครองท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองที่เกิดจากระบบการกระจายอำนาจการปกครอง จากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น เพื่อวัตถุประสงค์ในอันที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการปกครองท้องถิ่นของตนเองเพื่อสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาท้องถิ่นด้วยตนเอง<sup>2</sup> การกระจายอำนาจการปกครองให้ประชาชนใน

---

<sup>1</sup> ธนสวรรค์ เจริญเมือง, 99 ปีของการปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440-2539 คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ( จังหวัดเชียงใหม่ : สันติภาพพริ้นต์, 2539 ), หน้า 7.

<sup>2</sup> ประหยัด หงษ์ทองคำ, การพัฒนาทางการเมืองโดยกระบวนการปกครองท้องถิ่น ( กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพาพาส, 2539 ), หน้า 36.

ท้องถิ่นปกครองตนเองดังกล่าว โดยหลักของระบอบประชาธิปไตยแล้วถือว่าเป็นผลดีแก่การปกครอง

การปกครองท้องถิ่น โดยการยึดหลักการกระจายอำนาจการปกครอง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองนั้น มีความสำคัญ ดังนี้<sup>3</sup>

1. การปกครองท้องถิ่น คือรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ( basic-democracy ) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอน การเมืองการปกครองให้แก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนรู้สึกได้ว่า ตนเองมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบและวางแผนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนใช้ดุลยพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสมเข้าไปบริหารงานท้องถิ่น

2. การปกครองท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง ( self-government ) หัวใจของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยประการหนึ่งก็คือ การปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเมืองบน การปกครองตนเองคือการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับการเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบการบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียงประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่างๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ ( referendum ) ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน ( recall ) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองที่มีต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยกันแก้ไขปัญหาลุทธิของท้องถิ่นของตนเอง

3. การปกครองท้องถิ่น เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เนื่องจากรัฐบาลมีภาระกิจอยู่อย่างกว้างขวางนับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากงบประมาณที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ตาม

---

<sup>3</sup> ชูวงศ์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย ( กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2539 ), หน้า 14-16.

ความเจริญเติบโตของบ้านเมือง รัฐบาลมีอาจจะดำเนินการในการสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหา และความต้องการที่แตกต่างกัน ท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและเข้าใจปัญหาได้ดีกว่าผู้ซึ่งไม่ได้อยู่ในท้องถิ่นนั้น ประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นมากที่สุด การแบ่งเบาภาระทำให้รัฐบาลมีเวลาที่จะดำเนินการในเรื่องที่สำคัญหรือกิจการใหญ่ๆระดับชาติ อันจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวม ความคับคั่งของภาระหน้าที่ต่างๆที่รวมอยู่ที่ส่วนกลางจะลดลง ความคล่องตัวในการดำเนินงานของส่วนกลางจะมีมากขึ้น

4. การปกครองท้องถิ่น สามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพเนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะสภาพทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการและปัญหาแตกต่างกันออกไป การบริหารจึงเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องเสียเวลาเสนอเรื่องขออนุมัติไปยังส่วนเหนือขึ้นไป ท้องถิ่นจะบริหารงานให้เสร็จสิ้นลงภายในท้องถิ่นนั่นเอง ไม่ต้องเสียเวลาและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

5. การปกครองท้องถิ่น จะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การได้รับการเลือกตั้งการสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่น ย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตนเองและยังฝึกฝนทักษะทางการเมืองการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย ซึ่งสามารถประสบความสำเร็จเป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงในระดับชาติได้

6. การปกครองท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวความคิด ในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมนั้นจะต้องมาจากการริเริ่มช่วยตนเองของท้องถิ่น ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงกัน โดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง การกระจายอำนาจ จึงจะทำให้เกิดลักษณะการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการพัฒนาชนบทอย่างยิ่ง

การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีความแตกต่างกันออกไปตามสภาพของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 70 บัญญัติไว้ว่า ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไว้ ดังนี้

- 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 2) เทศบาล
- 3) สุขาภิบาล
- 4) ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่มิกฎหมายกำหนด

สำหรับราชการส่วนท้องถิ่นตามข้อ 4 มีสองรูปแบบ คือ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาและในปี พ.ศ. 2537 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้มีท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอีก 1 รูปแบบ คือ องค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งสิ้น 6 รูปแบบ

เทศบาล (municipality) เป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ที่ให้ประชาชนมีสิทธิมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นด้วยตนเอง ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองที่เรียกว่าเป็นประชาธิปไตยและใกล้ชิดประชาชนมาก องค์กรของเทศบาล ประกอบด้วยสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรีซึ่งประกอบด้วยสมาชิกซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้น ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล สภาเทศบาลทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ สำหรับเทศบาลตำบลมีสมาชิกจำนวน 12 คน เทศบาลเมืองมีสมาชิก 18 คนและเทศบาลนครมีสมาชิก 24 คน ซึ่งสภาเทศบาลจะมีประธานสภาคนหนึ่งและรองประธานสภาคนหนึ่ง ซึ่งแต่งตั้งจากสภาเทศบาล ตามมติของสภาเทศบาลโดยผู้ว่าราชการจังหวัดและคณะเทศมนตรี จะทำหน้าที่ด้านบริหารจะประกอบด้วยนายกเทศมนตรีกับเทศมนตรีอื่นตามระดับเทศบาล ซึ่งแต่งตั้งจากสมาชิกสภาเทศบาล ตามมติของสภาเทศบาลโดยผู้ว่าราชการจังหวัด เทศบาลตำบลและเทศบาลเมืองมีนายกเทศมนตรี 1 คนและคณะเทศมนตรี 2 คนและเทศบาลนครมีนายกเทศมนตรี 1 คน คณะเทศมนตรี 4 คน ทั้งสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรีอยู่ในตำแหน่งสมัยละ 5 ปี<sup>4</sup> ในเขตเทศบาลสภาพความเป็นอยู่เท่าที่ปรากฏอยู่ในลักษณะผสมผสานของความเป็นเมืองกับชนบทรวมอยู่ด้วยกัน ประชาชนจึงรวมกันอยู่อย่างหลากหลายแตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นด้านอาชีพ การศึกษา ฐานะและรายได้

สภาพความแตกต่างกันดังกล่าว ย่อมมีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของเทศบาลเป็นอย่างมาก และยังเทศบาลของประเทศไทยซึ่งเรียกได้ว่ากำลังพัฒนา

<sup>4</sup> พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496, มาตรา 37, 49, 52 และ 59.

จะต้องประสบปัญหาที่ต้องบริการประชาชนเป็นอย่างมากและทั้งๆที่มีภาระมากแต่ยังประสบปัญหาอื่นๆตามมาอีก เช่น การไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ปัญหารายได้ไม่พอรายจ่าย ปัญหาด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการไม่เพียงพอ การขาดการประสานงานหรือการให้ความร่วมมือกับส่วนราชการต่างๆ

จากสภาพปัญหาต่างๆที่เทศบาลประสบอยู่ดังกล่าวข้างต้น เทศบาลจะต้องมีการกำหนดนโยบายและมีการวางแผนที่ดี แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินงานจะประสบผลสำเร็จได้โดยหวังพึ่งแต่ทางเทศบาลฝ่ายเดียวย่อมเป็นไปได้ จำเป็นต้องได้รับการประสานงานและร่วมมือจากประชาชนที่จะช่วยแบ่งเบาภาระอันหนักหน่วงของเทศบาลให้เบาบางลง โดยส่วนหนึ่งที่ทางเทศบาลเป็นผู้ดำเนินการให้และอีกส่วนหนึ่งเป็นหน้าที่ของประชาชนที่จะดำเนินการได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ทั้งนั้นประชาชนจะต้องมีการฝึกกำลังรวมตัวกันเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนเองในรูปของชุมชน โดยการประสานงานของเทศบาล ซึ่งในการจัดตั้งชุมชนเทศบาลจะได้เป็นผู้กำหนดขึ้น โดยทำเป็นประกาศของเทศบาล

ในการจัดตั้งชุมชน จำเป็นต้องมีการเลือกตั้งผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนเพื่อให้ทำหน้าที่ในการพัฒนาความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ซึ่งผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนจะต้องเป็นคนที่มีความใกล้ชิดกับคนในชุมชน และเป็นบุคคลที่คนในชุมชนให้ความเคารพเชื่อถือและมอบความไว้วางใจให้เป็นตัวแทนของชุมชน ดังนั้นผู้นำชุมชนอาจจะเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการชี้แนะหรือชักชวนหรือโน้มน้าวให้คนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเมืองท้องถิ่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และจะส่งผลถึงการเลือกนายกเทศมนตรีและคณะเทศมนตรีของเทศบาลด้วย

อิทธิพลของผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชน ในการชี้แนะหรือชักชวนหรือโน้มน้าวให้คนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาว่าผู้นำชุมชนมีส่วนสำคัญในการเมืองได้จริงหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และจะมีผลกระทบต่อชุมชนจริงหรือไม่ประการใด โดยประเด็นปัญหานี้จะได้ทราบถึงบทบาทของผู้นำชุมชน ที่มีอิทธิพลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองท้องถิ่นได้มากน้อยเพียงใด

ผู้ศึกษาได้ให้ความสนใจศึกษาอิทธิพลของผู้นำชุมชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีของผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เนื่องจากได้เคยปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้ช่วยผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และได้มีส่วนในการประสานงานกับชุมชนในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน และได้รับทราบปัญหาของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน ซึ่งมีถึง 31 ชุมชน น่าสนใจที่จะศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาในกรณีดังกล่าว โดยการสุ่มตัวอย่างมาสองชุมชน คือ ชุมชนที่มีลักษณะของความเป็นเมืองกับชุมชนที่มีลักษณะของความเป็นชนบท เปรียบเทียบกัน

### วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา เรื่อง อิทธิพลของผู้นำชุมชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษากรณีผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน : มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึง วิธีการที่ผู้นำชุมชนสามารถเข้าไปชี้แนะ หรือชักชวน หรือโน้มน้าวให้สมาชิกหรือคนในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. เพื่อศึกษาถึง รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่ผู้นำชุมชนเข้าไปมีบทบาทและอิทธิพลต่อสมาชิกในชุมชน
3. เพื่อศึกษา คุณสมบัติของผู้นำชุมชน ที่ทำให้สมาชิกหรือคนในชุมชนยอมรับในตัวผู้นำชุมชน

### สมมติฐานของการศึกษา

ในการศึกษา เรื่อง อิทธิพลของผู้นำชุมชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษากรณีผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมติฐานเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาไว้ ดังนี้

“ ผู้นำชุมชนใช้ความเป็นผู้นำ เข้าไปมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกในชุมชน ”

### ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษา เรื่องอิทธิพลของผู้นำชุมชน ที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนี้ ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาอิทธิพลของผู้นำชุมชน ที่ใช้ความเป็นผู้นำเข้าไปมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกในชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมีจำนวน 31 ชุมชน

ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาเฉพาะชุมชนที่มีลักษณะของความเป็นเมืองกับชุมชนที่มีลักษณะของความเป็นชนบท โดยการสุ่มตัวอย่างมาจำนวน 2 ชุมชน คือ

1. ชุมชนพุดสุข เป็นชุมชนที่มีลักษณะของความเป็นเมือง
2. ชุมชนบ้านใหม่-หัวนา เป็นชุมชนที่มีลักษณะของความเป็นชนบท

โดยการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกชุมชนทั้งสองชุมชน โดยเน้นถึงอิทธิพลของผู้นำชุมชนในการกระตุ้นเตือน ชี้นำ ชักชวนหรือโน้มน้าว ให้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองชุมชนในแต่ละชุมชนของเทศบาลตำบลหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จะมีคณะกรรมการชุมชน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งอย่างน้อย 7 คน หรืออย่างมากตามความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละชุมชน

สำหรับผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนที่จะทำการศึกษาแยกเป็น 2 ชุมชน ดังนี้

ลำดับ	ชุมชน	จำนวนผู้นำชุมชน	จำนวนสมาชิกชุมชน
1	ชุมชนพุดสุข	4	186
2	ชุมชนบ้านใหม่-หัวนา	4	180
รวม		8	366

สำหรับการศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาผู้นำชุมชนของชุมชนที่มีลักษณะความเป็นเมืองและผู้นำชุมชนของชุมชนที่มีลักษณะความเป็นชนบท ผู้นำชุมชนทั้งสองชุมชนใช้ความเป็นผู้นำเข้าไปมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกในชุมชน แตกต่างกันอย่างน้อยเพียงใด

### ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัย เรื่องอิทธิพลของผู้นำชุมชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการศึกษาเพื่อค้นคว้าหาคำตอบพิสูจน์สมมติฐาน โดยใช้วิธีการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

#### 1. การศึกษาเอกสาร ( documentary study )

โดยการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วารสารและเอกสารทางวิชาการรวมถึงผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการศึกษาในส่วนของทฤษฎีและแนวความคิดที่จะใช้เป็นกรอบของการศึกษาวิจัยเพื่อที่จะทราบถึงแนวความคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของผู้นำ คุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ ประเภทของผู้นำและแนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล

#### 2. การวิจัยแบบสำรวจ ( survey research )

เป็นส่วนของการศึกษาเพื่อตอบคำถามของสมมติฐานการศึกษา กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ สมาชิกในชุมชนพลสุขและชุมชนบ้านใหม่-ห้วยนา ในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำหรับเครื่องมือวัดที่ใช้ในการศึกษา ผู้ศึกษาจะใช้แบบสอบถาม ( questionnaire ) แบบที่ผู้ตอบตอบเองโดยใช้แบบสอบถามสำรวจเพศ ภูมิภาค ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน และสอบถามการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกในชุมชน โดยการนำของผู้นำชุมชนที่มีอิทธิพลในการโน้มน้าวชี้แนะ ให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งรายละเอียดของวิธีการวิจัยแบบสำรวจนี้ จะกล่าวโดยละเอียดในบทที่ว่าด้วยระเบียบวิธีการวิจัย



### 3. การวิจัยภาคสนาม ( field research )

เป็นส่วนของการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคม และการกระทำของผู้นำชุมชน และคณะกรรมการชุมชน โดยการสัมภาษณ์ ( interview ) กลุ่มประชากรได้แก่ ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการชุมชนของชุมชนพลสุข และชุมชนบ้านใหม่-หัวนา ซึ่งเป็นชุมชนของเทศบาลตำบลหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

#### ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึง บทบาท อิทธิพล ของผู้นำชุมชนในการ โน้มน้าวชักจูงให้สมาชิกในชุมชนไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ให้กับผู้สมัครรับการเลือกตั้งหรือกลุ่มผู้สมัครรับการเลือกตั้งที่ตนแนะนำ
2. ทำให้ทราบถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกในชุมชนโดยอิทธิพลของผู้นำชุมชน ก่อให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองในท้องถิ่นระดับใด
3. ทำให้ทราบถึง การให้ความร่วมมือ การให้การสนับสนุนและการยอมรับในตัวผู้นำชุมชนของสมาชิกในชุมชน

#### นิยามศัพท์

ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่สามารถชักจูง หรือโน้มน้าว ให้ผู้อื่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ทำให้ผู้อื่นมีความเชื่อมั่นในตัวเอง สามารถแก้ไขปัญหาในกลุ่มได้และนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้<sup>5</sup> สำหรับในที่นี้ผู้นำหมายถึง ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลหัวหิน ที่ประกอบด้วยประธานกรรมการชุมชน รองประธานกรรมการและคณะกรรมการชุมชน

---

<sup>5</sup> สุนทร โตรอด, ความเป็นผู้นำทางการเมืองของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ( วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536 ), หน้า 9.

ชุมชน ( community ) หมายถึง องค์การทางสังคมชนิดที่ตั้งอยู่ในท้องที่ และมีสมาชิกสามารถสนองตอบความต้องการจำเป็นเบื้องต้นได้ และสามารถแก้ปัญหาร่วมของตนเองได้<sup>6</sup> สำหรับในที่นี้ชุมชนจะหมายถึง ชุมชนเมือง ชุมชนแออัด หมู่บ้านจัดสรร ชุมชนชนบท ที่เทศบาลตำบลหัวหิน ได้กำหนดขึ้นโดยทำเป็นประกาศเทศบาลตำบลหัวหิน

คณะกรรมการชุมชน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกภายในชุมชน ให้ทำหน้าที่ดูแลบริหารกิจการของชุมชนและเป็นผู้ประสานงานระหว่างสมาชิกชุมชนกับส่วนราชการ สมาชิกชุมชน หมายถึง บุคคลที่มีชื่อในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่จริงในเขตชุมชนนั้น

ชุมชนเมือง หมายถึง ชุมชนที่มีความหนาแน่นมาก และประชาชนมีเชื้อชาติหรือวัฒนธรรมต่างๆ กันมาก<sup>7</sup> เป็นชุมชนที่มีความเจริญและความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น การคมนาคม การศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก ในด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการมากมาย ชีวิตในเมืองยากที่จะกลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันอย่างในชนบท ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นชีวิตที่คลุกคลีกับคนแปลกหน้า ผลก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่างคนเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีความฉาบฉวยและกระทำอย่างมีเป้าหมายมากขึ้น ชีวิตในเมืองแท้จริงเป็นแหล่งของการแข่งขันในเรื่องต่างๆ ระหว่างกลุ่มคนที่อยู่ใกล้เคียงกันและมีความสัมพันธ์แบบไม่เป็นการส่วนตัว<sup>8</sup>

ชุมชนชนบท หมายถึง ชุมชนที่ประชาชนอยู่รวมกันแบบยึดค่านิยมเดียวกัน ชีวิตความเป็นอยู่อบอุ่นด้วยเพื่อนบ้านที่รู้จักคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี อบอุ่นด้วยกลิ่นใจของมิตรภาพและความร่วมมือช่วยเหลือกัน<sup>9</sup> และเป็นชุมชนที่ยังไม่ค่อยเจริญสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

---

<sup>6</sup> สัญญา สัญญาวิวัฒน์, หลักสังคมวิทยา ( กรุงเทพมหานคร:ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, 2523), หน้า 108.

<sup>7</sup> เรื่องเดียวกัน, หน้า 110.

<sup>8</sup> สุพัตรา สุภาพ, สังคมวิทยา ( กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, 2534 ), หน้า 14.

<sup>9</sup> สัญญา สัญญาวิวัฒน์, หลักสังคมวิทยา ( กรุงเทพมหานคร:ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, 2523), หน้า 114.

ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์เหมือนอย่างชุมชนเมือง ประชาชนมีเชื้อชาติหรือวัฒนธรรมเหมือนกัน และทำกิจกรรมร่วมกันเป็นส่วนใหญ่

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมของบุคคลแต่ละบุคคลในกิจกรรมทางการเมือง อาจจะเป็นการออกเสียงเลือกตั้ง หรือการใช้วิธีการบังคับหรือชักจูงอย่างไม่เป็นทางการ ของผู้นำชุมชนในแต่ละชุมชน

อิทธิพล หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างคน เป็นความสัมพันธ์ที่มีเหตุเกิดขึ้นและมีผลตามมา เป็นความต้องการให้ผู้หนึ่งกระทำอะไรและคนๆนั้นก็ทำตามอย่างนั้น

### การนำเสนอ

ในการนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะได้นำเสนอรายละเอียดของเนื้อหา โดยแบ่งออกเป็น 6 บท ดังนี้

#### บทที่ 1 บทนำ

กล่าวถึง สภาพปัญหาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา สมมติฐานของการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา ระเบียบวิธีการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา นิยามศัพท์ และการนำเสนอ เพื่อที่จะได้ทราบถึงจุดมุ่งหมายและการศึกษา โดยภาพรวม

#### บทที่ 2 ทฤษฎีแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษาและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เป็นการนำเสนอเกี่ยวกับแนวความคิดในเรื่องของอิทธิพล บทบาทของผู้นำ การมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมทั้งผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจแนวความคิดที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษา

### บทที่ 3 สภาพทั่วไปของเทศบาลตำบลหัวหิน

กล่าวถึง สภาพทั่วไปของเทศบาลตำบลหัวหิน เพื่อให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา สภาพภูมิศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจและสังคม การเมืองการปกครอง การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล ( ส.ท. ) และการจัดตั้งชุมชนของเทศบาลตำบลหัวหิน

### บทที่ 4 ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

กล่าวถึง กระบวนการของการวิจัยแบบสำรวจ ( survey research ) ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา การสุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือวัดที่ใช้ในการศึกษา วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

### บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อค้นหาการยอมรับ การมีบทบาท และอิทธิพลของผู้นำชุมชนในการชักจูง ชี้นำ ของผู้นำชุมชนให้สมาชิกในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

### บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

เป็นการสรุปผลการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับอิทธิพลของผู้นำชุมชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่ได้จากการศึกษาทั้งหมด และเสนอแนะข้อคิดเห็นบางประการ และในอนาคตจะเป็นไปในทิศทางใด สำหรับการเมืองในระดับท้องถิ่น